

FINNISH B – HIGHER LEVEL – PAPER 1
FINNOIS B – NIVEAU SUPÉRIEUR – ÉPREUVE 1
FINÉS B – NIVEL SUPERIOR – PRUEBA 1

Friday 21 May 2010 (afternoon)
Vendredi 21 mai 2010 (après-midi)
Viernes 21 de mayo de 2010 (tarde)

1 h 30 m

TEXT BOOKLET – INSTRUCTIONS TO CANDIDATES

- Do not open this booklet until instructed to do so.
- This booklet contains all of the texts required for Paper 1.
- Answer the questions in the Question and Answer Booklet provided.

LIVRET DE TEXTES – INSTRUCTIONS DESTINÉES AUX CANDIDATS

- N'ouvrez pas ce livret avant d'y être autorisé(e).
- Ce livret contient tous les textes nécessaires à l'Épreuve 1.
- Répondez à toutes les questions dans le livret de questions et réponses fourni.

CUADERNO DE TEXTOS – INSTRUCCIONES PARA LOS ALUMNOS

- No abra este cuaderno hasta que se lo autoricen.
- Este cuaderno contiene todos los textos para la Prueba 1.
- Conteste todas las preguntas en el cuaderno de preguntas y respuestas.

TEKSTIA

ÄLÄ KAILOTA -KAMPANJA MUISTUTTAA HUOMAAMISESTA KÄNNYKÄN KÄYTÖSTÄ

Ryhmä joukkoliikenteen toimijoita, teleoperaattoreita ja viestintäviranomaisia käynnistää Älä kailota -uusintakampanjan, joka muistuttaa matkapuhelimen huomaamisesta käytöstä erityisesti julkisissa liikennevälineissä. Matkapuhelimen käyttö on tärkeä osa suomalaisten arkea, eikä sitä haluta kieltää eikä paheksua. On kuitenkin tärkeää ottaa muut ihmiset huomioon puhelinta käytettäessä.

5 Huomaavaisuus lisää myös matkustusmukavuutta.

Älä kailota -kampanja sai hyvän vastaanoton vuosi sitten, jolloin se järjestettiin ensimmäistä kertaa. Kampanjasta keskusteltiin laajasti niin mediassa kuin kännykänkäyttäjien keskuudessakin.

Kampanjan tavoitteena on saada kansalaiset miettimään, mitä ja missä he puhelimeensa puhuvat sekä herättää julkista keskustelua matkapuhelimen käytöstä yleisillä paikoilla. Yksityisasiosta ja liikesalaisuuksista puhuminen sekä kovaan ääneen kailottaminen ovat asioita, joihin erityisesti halutaan vaikuttaa. Matkapuhelimen huomaavainen käyttö on osa hyviä tapoja.

Tehtyjen kyselyjen mukaan joukkoliikenteen käyttäjiä häiritsee eniten puhuminen kovalla äänellä sekä kovat soitto- tai näppäilyäänät. Häiritsevinä pidetään myös pitkiä puheluita, joissa puidaan henkilökohtaisia terveys- tai ihmissuhdeasioita tai luottamuksellisia työasioita. Myös ruokoton kielenkäyttö ärsyttää. Sen sijaan lyhyet asiointipuhelut eivät häiritse.

Kampanja muistuttaa matkapuhelimen käyttäjiä tietyistä käytöstavoista. Kännykkäetikettiin kuuluu puhelimen pitäminen äänettömällä tai suljettuna tarpeen mukaan. Esimerkiksi kirjastossa ja elokuvateatterissa puhelimen käyttöä tulee harkita. Lentokoneessa ja sairaalassa puhelin pitää usein sulkea kokonaan. Myös musiikin kovaääninen kuunteleminen voi häiritä muita. Liikenteessä puhelimen käyttö vaatii erityistä tarkkaavaisuutta. Kännykän käyttäminen voi häiritä keskittymiskykyä, kun on liikkeellä kävellen, pyörällä tai autolla.

Kampanja / - X - / maanantaina. Kampanja näkyy tammikuun aikana pääasiassa pääkaupunkiseudulla julkisten kulkuvälineiden, kuten metron, raitiovaunujen, linja-autojen ja junien sisätiloissa sekä pysäkeillä. Äläkailota.fi-sivustolla [- 8 -] kännykkäetikettiin valppauspelissä, jossa arvioidaan bussissa istuvien häiritseviä kailotuksia. Kampanja-aikana tehdään seurantatutkimus, jossa [- 9 -] kampanjan vaikutuksia matkapuhelimen käyttöön julkisissa liikennevälineissä. Tulokset julkistetaan helmikuussa.

Lisätietoja: Viestintäjohtaja Anna Lauttamus-Kauppara, Viestintävirasto p. 050 563 5724.

www.alakailota.fi

TEKSTI B

Takaa-ajettu

Mies tuli kirjakaupan kahvilaan hätäisen näköisenä. Hänen olisi selvästikin tehnyt mieli juosta. Mielellään hän myös olisi vilkuillut taakseen ja ympärilleen, mutta nyt hän eteni niska jäykkänä.

Takaa-ajettu, Emilia ajatteli. Ja jotenkin tutun näköinen.

– Anteeksi, saanko istua tähän?

- 5 Mies käännähti yhtäkkiä vaikka oli jo melkein ohittanut pöydän. Hänen eleensä olivat tavanomaisen huomaavaiset, ja hän puhui hyvää englantia. Kahvila oli melkein täynnä: vapaita pöytiä ei ollut. Emilia nyökkäsi.

Mies istuutui liioitellun rauhallisesti ja avasi takkinsa muttei riisunut sitä. Emilia käänsi huomionsa takaisin kirjaan, jota oli lukemassa, ja aina välillä taas kahvikuppiin ja leivokseen.

- 10 – Anteeksi, onko täällä pöytiintarjoilu vai itsepalvelu?
– Tarjoilija tulee... Tämä on vain kiireinen aika päivästä.
Emilia **sai** katsekontaktin tarjoilijaan. Hän **vinkkasi** tämän pöytään. Mies halusi kahvia. Hän kysyi millaista oli tarjolla – ja valitsi cappuccinon, kuten Emilia oli arvannutkin. Se oli tavallinen valinta.

- 15 Miehen katse osui viereisen pöydän kulmalla lojuvaan iltapäivälehteen ja hän **vilkaisi** ympärilleen. Emilia ei saanut selvää ylösalaisin olevista ja likaisten astioiden peittämistä otsikoista, kuvakin jäi taitteen alle. Ehkä mies halusi lukemista, ehkä hän halusi rauhoittua, Emilia **arvaili**. Mutta eihän hän olisi ymmärtänyt kieltä – vai olisiko? Ehkä hän vain **arasteli** puhua.

Ei sillä ollut väliä. Mies oli satunnainen kahvila-asiakas, joka unohtuisi pian. Ei mitään merkitystä. Emilia kohotti katseensa ja katsoi miehen ohitse.

- 20 – Anteeksi, olisiko sinulla hetki aikaa? mies kysyi häneltä, kun tarjoilija oli tuonut cappuccinon.
– Niin? Emilia sanoi ystävällisesti.
– Minulla on ongelma. Itse asiassa paljon ongelmia.

- 25 Emilia katsoi suoraan mieheen – ja tunnisti. Miehen kuva oli ollut aamun lehdessä, ja häntä etsittiin kymmenessä maassa. Vaarallinen, moninkertainen murhaaja, pahoinpitelijä ja ryöstäjä. Ammattirikollinen kaksikymmentä vuotta ja viettänyt suurimman osan viimeksi kuluneista kymmenestä vuodesta vankilassa. Toisen kerran pakomatalla. Edellisellä kerralla ehti olla vapaalla muutaman viikon ja tappoi kolme ihmistä, joista yksi oli poliisi, kaksi entisiä rikoskumppaneita.

– Niin? Emilia kysyi uudelleen.

- 30 Ei aivan yhtä ystävällisesti [– 20 –] ensimmäisellä kerralla. Ihminen käy varautuneeksi, [– 21 –] tuntematon henkilö tulee juttelemaan ja kertoo alkajaisiksi, että hänellä on paljon ongelmia. Mutta mitä voisi tapahtua, hehän olivat julkisella paikalla? [– 22 –] mies halunnut huomiota, ei taatusti.

– Tiedätkö kuka minä olen? mies kysyi.

– Näytät tutulta, Emilia sanoi rehellisesti. – Mutta...

Katkelma Maarit Verrosen novellista Takaa-ajettu, *Luotettava ohikulkija* (2002)

TEKSTI C

Juha Itkonen

Trilleri ilman toimintaa, kiitos!

Juha Itkonen asettautui sohvalle lukemaan joulumarkkinoiden hitin.

Oletko lukenut *Da Vinci -koodin*? Jostain syystä kysymys on esitetty minulle useita kertoja. Kun sitten rehellisesti vastaan, kysyjä hämmästy. Miten niin et ole? Mikset, kirjailija itsekkin?

Niin, miksi en? Vastaus on helppo: en lue **sellaisia** kirjoja. Trillerit, dekkarit, jännärit – kiitos ei. Eikä tätä pidä käsittää väärin, kyse ei ole nyt siitä, että omasta mielestään korkean kirjallisuuden edustaja syljeskelisi norsunluutornistaan tuulipukukansan niskaan. Rajaukseni ei ole elitismia
5 vaan elämänhallintaa. **Se** perustuu subjektiivisiin mieltymyksiin, toisin sanoen makuasioihin, eikä makuasioista voi kiistellä.

Ehkä silti pitäisi edes joskus kokeilla. Ei muuta kuin uusin Ilkka Remeksen trilleri kouraan ja sohvalle mukavaan asentoon, kyllä kai se siitä lähtee. 151 600 suomalaista kirjanostajaa ei voi olla väärässä.

10 Olen perillä siitä, että Remeksen oikea nimi on Petri Pykälä ja että hän asuu ulkomailla ja välttelee julkisuutta. Pakko silti tunnustaa, että hahmotan Remeksen pikemminkin pylväinä kuin ihmisenä. Kustantajan mainoksissa pylväätko kohoavat kirja kirjalta korkeammalle, kohta kai taivasiin asti.

15 Iäkäs herrasmies Rolf Narva houkutellessaan epämääräisellä kutsulla Berliiniin. Rolfin pojalle Erikille paljastuu, että isä on kehitellyt ydinpommia saksalaisille. Vielä kamalammaksi tilanne käy, kun äidinkin komeroista löytyy ensin geenikarttoja ja lopulta säilöttyjä silmiä. Ikävä kyllä jännittäväntä tässä trillerissä tuntuu pitkään olevan se, onnistunko lukemaan sen loppuun.

20 Olen suorastaan huolissani. Dekkareiden pitäisi olla helppolukuisia, mutta minä tavaan Remestäni kuin alakoululainen aapista. Eksyksissä kompastun olemattomiin esteisiin. Pitäisi keskittyä juoneen, mutta vanhasta tottumukselta alan kytätä henkilöahmoja. Erik Narvan lapsellinen kiukuttelu ärsyttää minua suunnattomasti. Tuskastuneena käännyin lopulta kustannustoimittajani puoleen. Mitä tässä nyt pitäisi tehdä? Aikuinen ihminen ei saa luettua yhtä Remestä. Lue nopeammin, kustannustoimittaja neuvoo. Jännäreitä luetaan nopeasti.

25 Oivallus on ratkaiseva. Hävettää, etten tajunnut sitä itse. Eihän jännäreitä tutkiskella otsa kurtussa työhuoneen hiljaisuudessa. Ei, niitä luetaan kiireessä, ruuhkassa, ihmisten seassa; niitä kaapataan mukaan lentokenttien tiskeiltä ja ahmitaan alusta loppuun mannertenvälisillä lennoilla. Lentokoneeseen en pääse, mutta siirryn Remes kinalossani läheiseen kahvilaan. Siellä selätän vastustajani vaivatta parissa iltapäivässä. Loppuhenkoseni on miltei kunnias: sivulta 289 suoraan maaliin, sivulle 506.

30 Lopputuomio ottelusta Itkonen vs. Remes? Itkoselle välttävä, Remekselle kiitettävä. Voin vain kuvitella, millaista kurinalaisuutta vaatii kirjoittaa joka vuosi tällainen aineksiltaan muhkea romaani. Tarvitaan varmasti myös paineensietokykyä, kun romaanista kaiken lisäksi pitäisi kasvaa edeltäjänsä korkeampi pylvä.

35 Näinhän sitä kuulee väitettävän: trillerien tehtävä on käsitellä aikamme ongelmia. Kenties. Mutta se toiminta, jännitys, yllätykset – mitä virkaa niillä on? Ovatko trillerit ihmisten mielestä ihan oikeasti jännittäviä?

40 “Myös Erik ryntäsi eteenpäin ja huitaisi kädellään raivoisasti osuen aseeseen, joka laukesi uudestaan ketään vahingoittamatta.” Jos tässä olisi ääni ja kuva, jos tämä tapahtuisi elokuvateatterin suurella kankaalla, nielisin kaiken kakistelematta. Viihtyisin, epäilemättä. Mutta sille en mahda mitään, että vauhdikkaat toimintakohtaukset kirjallisessa muodossa eivät ole minulle viihdettä tai edes ajanvietettä. Päinvastoin, ne ovat kidutusta.

Mainoslauseet pylväiden vieressä ovat varmasti totta: Remes on kansainvälisen tason trilleristi. Meidän tiemme eivät vain kohtaa, sillä minä satun olemaan piirikunnallisen tason trillerinlukija. Harjoittelu voisi auttaa, mutta harjoittelemaan en aio ryhtyä. En enää, en tässä iässä.

Image, lokakuu 2007

TEKSTI D

Suomalaisnuoret ovat ahkeria sanomalehden lukijoita

Tämä käy ilmi kansainvälisen oppimistulosten arviointiohjelman PISAn vuonna 2003 kerätyn kansallisen aineiston jatkotutkimuksesta, joka on toteutettu Jyväskylän yliopiston koulutuksen tutkimuslaitoksessa. 15-vuotiaista nuorista 59% lukee sanomalehteä useita kertoja viikossa. Lisäksi 26% luki lehtiä useita kertoja kuussa. Sanomalehtien lukeminen on myös tasa-arvoista: aktiivisia lukijoita oli yhtä paljon tytöissä ja pojissa.

Sanomalehtien lukeminen kehittää avaintaitoja, jotka edistävät muuta oppimista. Siksi sanomalehteä lukevat oppilaat pärjäävät koulussa paremmin. Tosin on niitäkin nuoria, PISAn tutkimuksessa 15%, jotka lukevat sanomalehteä vain kerran kuukaudessa tai harvemmin. Näistä 2% ilmoitti, ettei lue lehtiä koskaan. Miten nämä nuoret saisi kiinnostumaan lehtien monipuolisesta tekstitarjonnasta? Lukemisen kehittämistä avaintaidoista on nimittäin apua myös arkielämän tilanteissa, joissa on ymmärrettävä, tulkittava ja yhdisteltävä erilaisia tietoaineiksia.

Nuorten sanomalehtien lukeminen on osa myönteistä kierrettä: sanomalehtien luku tukee koulumenestystä ja koulussa viihtymistä. Tämä lisää motivaatiota jatko-opintoihin ja kannustaa hankkimaan lisää tietoa – muiden muassa hyödyllisiksi koetuista sanomalehdistä. Sanomalehtien lukeminen ei tietenkään ole ainoa lukutaitoa tai yleisemminkin oppimista edistävä tekijä. Tulosten perusteella voi päätellä, että merkittäviä taustatekijöitä ovat myös nuoren sitoutuminen lukuharrastukseen ja tätä tukeva sukupuoli- ja kotikulttuuri, samoin kuin harrastustoiminta sekä kirjojen ja lehtien saatavuus kotona ja koulussa.

Sanomalehdistä oppii eri oppiaineissa tarvittavaa yleis- ja erityistietoa. Lehtien lukeminen kehittää luetun ymmärtämisen taitoa, jota vaaditaan myös koulun ulkopuolisessa elämässä. Lehtien erilaiset juttutyypit, graafit ja kuvitus opettavat monipuolista lukutaitoa. Elävästä elämästä kertovana sanomalehti kiinnittää koulutiedon maailman tietoon. Voikin sanoa, että puoli tuntia sanomalehden lukemista on yksi oppitunti lisää.

15% nuorista luki sanomalehtiä vain kerran kuukaudessa tai sitä harvemmin, 2% ei lue koskaan. Tämä noin 10000 nuoren riskiryhmä näyttäisi olevan syrjäytymisvaarassa jo 15-vuotiaana. Sanomalehtien lukeminen tukee nuoria kiinnittymisessä yhteiskuntaan ja paikallisiin sosiaalisiin verkostoihin. Oman elinympäristön tapahtumista lukeminen sosiaalistaa lähiyhteisöön ja yhteiskuntaan. Samalla se edistää monien avaintaitojen kehittymistä.

www.sanomalehdet.fi